

La singularitat del fenomen comunicacional a Catalunya

per Joan Brunet i Mauri

No podem referir-nos al fenomen comunicacional del nostre país sense fer esment, en primer lloc, de la seva singularitat. Més de dues-centes publicacions de caràcter local o comarcal, més d'un centenar d'emissores municipals, més d'una trentena d'emissores locals de televisió amb un funcionament més o menys regular, així ho confirmen. Una situació semblant, quan a la comunicació, no la trobarem no solament a la resta de l'Estat sinó que tampoc arreu d'Europa. Assenyalat això potser caldrà preguntar-se el perquè d'aquest ben especial fenomen.

Una primera constatació a realitzar és la del fet que, possiblement, no pot estudiar-se aïlladament cadascun dels components que conformen aquest mapa comunicacional de Catalunya tan ric com el descrit. M'atreveixo a afirmar que si existeixen unes emissores locals de televisió i unes emissores municipals de ràdio és perquè abans ha existit, i existeix encara, un conjunt de periòdics i publicacions que coneixem amb el nom de premsa local i comarcal, que, sens dubte, ha estat el motor de creixement que ha aconduït a la singularitat actual del fenomen comunicacional de Catalunya.

La premsa comarcal: Escola de periodistes

Quants dels periodistes que actualment exerceixen la seva professió arreu del nostre país han iniciat les seves tasques en la premsa comarcal? De ben segur que la gran majoria. La premsa comarcal ha estat la primera escola de formació de periodistes del país. Si fem un repàs als mitjans de comunicació d'àmbit nacional o àdhuc estatal, trobarem molts noms que s'han forjat, en un inici, al si de la premsa local i comarcal. No en citaré -ja que això sempre té el risc de l'oblit- però un repàs a les redaccions dels diaris, de les revistes, dels canals de televisió institucionals, ens ho demostren abastament.

De fet, observant la marxa de la premsa comarcal, veiem com cada any es produeixen altes i baixes en el seu cens. De les dues-centes publicacions ara existents la meitat tenen una dilata-

da i llarga història. L'altra meitat és formada per publicacions que neixen i que moren en el pas curt d'un, dos o tres anys. I això per què? Senzillament perquè aquestes publicacions locals i comarcals neixen, sovint, per l'esforç i la voluntat d'un grup d'amics, d'estudiants, de joves, que es veuen en la necessitat d'explicar i comentar coses. A l'etapa inicial de sortida de la publicació en seguirà una altra d'una consolidació que durarà fins que l'equip inicial es desmembri per causes ben diverses: finalització d'estudis, entrada en la vida laboral activa, trasllat de domicili, servei militar..., i pel fet que no troben substituïts que puguin continuar el treball endegat. Arribarà, així, el moment de la decadència i -possiblement- la mort de la publicació. Més endavant altres joves recolliran el relleu i la roda continuarà.

Les publicacions comarcals i locals amb una certa estabilitat són aquelles que, darrera seu, tenen una associació forta, una empresa, un col·lectiu de redactors consolidat... Aquest és el cas d'experiències tan reeixides com els periòdics **El 9 Nou** (Osona), **Regió 7** (Bages, Berguedà i Solsonès) i algun altre que, malgrat la seva joventut, ha aconseguit de fer un forat i consolidar-se en les seves respectives comarques i, àdhuc, aconseguint beneficis econòmics en la seva gestió.

Voluntat de comunicar

Malgrat tot, la premsa local i comarcal ha de cercar el seu èxit en la voluntat comunicativa que existeix arreu de les nostres poblacions i comarques, la voluntat de conèixer de prop allò que passa a cadascun dels indrets de la nostra geografia. Voluntat de comunicar i de

saber que no és pas d'ara, que ve de lluny i que, en definitiva, cal considerar com una herència històrica.

Si mirem enrera trobarem que sempre ha existit aquesta voluntat. La premsa comarcal a Catalunya neix a mitjans del segle passat. Des de llavors totes les ciutats i viles han tingut i tenen encara nombroses experiències en matèria de premsa local. En el nostre cas de Sabadell solament cal, per exemple i per no allargar massa l'extensió d'aquest treball, consultar el llibret de Joan Puig Pujol **86 anys de premsa local (1853-1938)** (Edicions Riuort. Els Ceballuts, 2. 1972), per a veure que també la premsa local compta amb una llarga tradició.

Amb la guerra civil, la premsa comarcal sofrí una forta sotragada. No obstant i això, els anys 60 i 70 seran els del seu resorgiment i, malgrat les estreïtors polítics d'aquells anys, esdevien uns certs espais de llibertat. Des de les pàgines de la premsa comarcal es fa -en aquells moments- una important tasca de resistència i l'ensem que s'escriu la història de cadascuna de les nostres poblacions i comarques.

L'any 1975 significarà el moment en el qual s'inicia l'eclosió de la premsa comarcal i local i que fa que entre aquell any i el 1980 pràcticament es dupliqui el nombre de publicacions periòdiques editades a Catalunya. La fi del franquisme i el període de transició democràtica i la consolidació de l'estat social de dret en el qual vivim, unit també als constants avenços tecnològics en el camp de la comunicació, possibilitarà que a la premsa comarcal se li afegixin altres dos fenòmens comunicatius; primer, les ràdios municipals; després, les televisions locals.

Les ràdios municipals: una curta història

El mes de juny de 1979 neixia la primera emissora municipal de Catalunya: Ràdio Arenys de Mar. Ara, cinc anys i escaig després, 110 emissores municipals omplenen Catalunya. Les ràdios municipals neixen com a conseqüència lògica a la manca de comunicació que existia entre els ajuntaments i els ciuta-

**ANÁLISIS CLÍNICs
i PERFUMERIA
COSMÈTICA de**

Joan Garriga i Manich
(Analista Diplomada de Sanitat, Inspector
Farmacèutic Municipal).

Passeig Plaça Major, 37
Telèfon 725 53 53 - SABADELL

dans. La voluntat dels primers en acabar amb aquest estat de coses i la manca d'altres mitjans de comunicació immediata amb els ciutadans, possibiliten el naixement de les primeres emissores municipals de ràdio. L'exemple d'uns quants és, ràpidament, imitat per molts. El fenomen cal observar-lo també des del punt de vista de l'escassa inversió econòmica que cal fer per tal de muntar una emissora i de la voluntat de diversos grups de joves de fer avançar l'experiència.

Davant la manca de legislació en matèria d'emissores municipals, són elles mateixes les que s'imposen unes mesures d'autoregulació per tal d'evitar que succeeixi com en d'altres països en què el caos de les ones és força important. Malgrat els anys transcorreguts des del 1979, encara no existeix marc legal per les emissores municipals però aquestes han respectat -en la majoria dels casos- les seves pròpies normes d'autoregulació. La Coordinadora de les Emissores Municipals de Catalunya (EMUC) té cura del compliment d'aquestes normes a l'ensens que coordina les accions encaminades a fer possible la definitiva legalització de les emissores municipals. D'altra banda, l'EMUC organitza activitats diverses amb la finalitat d'aconseguir que les ràdios municipals consolidin les seves experiències i mantinguin, com a objectiu primer, el de servei als ajuntaments i als ciutadans, respectant, sempre, el pluralisme ideològic de les poblacions a les quals s'adrecen.

Les emissores municipals tenen, però, davant seu un repte ben important: el de recuperar el debat inicial amb la finalitat d'evitar que esdevinguin emissores radiofòniques amb una programació mimètica en relació a les emissores comercials. Debat que ara es reinicia i que només s'aturarà a conseqüència lògica del seu ràpid creixement.

Les televisions locals

La seva aparició en el mapa comunicacional de Catalunya era esperada si tenim en compte els constants avanços tecnològics que han fet possible l'apropament de mitjans sofisticats al conjunt de ciutadans. Un any més tard de l'aparició del fenomen de les ràdios municipals apareixia la primera emissora local de televisió: Ràdio Televisió Cardedeu. Des de llavors fins ara hom té coneixement de l'existència de 35 emissores de televisió que, amb una certa regularitat,

emeten els seus espais a través de les ones hertzianes. Aquestes emissores de televisió es troben coordinades en el si de la Federació de Televisions Locals que, prenent com a model de l'autoregulació el de les emissores municipals de ràdio, ha establert la base sobre la qual es fonamentan aquestes televisions. Un dels objectius de la Federació és també el de la seva legalització i la de les televisions locals.

Cal assenyalar que les televisions locals, de forma majoritària, es troben vinculades -d'una o altra forma- amb els Ajuntaments de les seves respectives ciutats ja sigui a través de col.laboracions diverses, per cessió de locals municipals com a estudis o pel fet que la televisió local sigui de caràcter municipal.

Els ajuts institucionals

Malgrat aquest ric marc comunicacional existent, la realitat és que pocs ajuts hi ha, a nivell institucional, adreçats a la premsa comarcal, a les ràdios municipals i menys a les televisions locals. Potser els únics ajuts existents

són els que puguin procedir dels propis Ajuntaments, les Diputacions i també -en matèria de premsa comarcal diària- de la Generalitat de Catalunya. Avui, però, d'una forma regular i continuada ha donat -i dona- suport a aquestes manifestacions comunicatives del nostre país la Diputació de Barcelona que ha establert, d'una banda, sengles convenis de col.laboració amb l'Associació Catalana de Premsa Comarcal i amb les emissores municipals de Catalunya (EMUC) i, a més, ha iniciat ja contactes per canalitzar la col.laboració amb la Federació de Televisions Locals de Catalunya. D'altra banda ha instituït sengles premis dotats amb 1.200.000 ptes. cadascun d'ells, que es convoquen cada any destinats a premiar les millors experiències en premsa comarcal (Premi Tasis-Torrent) i en ràdios municipals (Premi Rosalia Rovira).

Fóra d'aquests ajuts puntuals en poc més poden confiar aquells que han fet que a Catalunya es doni un fenomen comunicacional tan singular com el que acabo de detallar. Cal esperar que, a curt termini, es doni solució definitiva a les reivindicacions plantejades per cadascun dels col·lectius que representen aquest tres moviments de premsa, ràdio i televisió, i que el nostre país pugui continuar, com fins ara, exhibint un panorama comunicacional únic i irrepetible i que és seguit amb molta atenció no solament per experts del nostre país sinó també per estudiosos de països ben apartats del nostre. ●

VIATGES CODINA, S.A.

Sant Quirze, 11
Tel. 725 62 99
SABADELL

Grup A Títol 412